

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 6Co/84/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8715213684
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 03. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Straka
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2018:8715213684.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Straku a členov senátu JUDr. Michala Boroňa a JUDr. Viery Kandrikovej v spore žalobkyne: D. D., nar. XX.X.XXXX, bytom E., J. XXXX/XX, právne zastúpená PUCHALLA, SLÁVIK & partners s.r.o., Kmeťova 24, 040 01 Košice, IČO: 36860930 proti žalovanému: PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o., so sídlom Pribinova 25, 824 96 Bratislava, IČO: 35792752, právne zastúpený Advokátska kancelária JUDr. Andrea Cviková, s.r.o., so sídlom Kubániho 16, 811 04 Bratislava, IČO:47233516, o určenie neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Poprad č.k. 10C/504/2015-58 zo dňa 17.02.2017 taktó

rozhodol:

I. P o t v r d z u j e sa rozsudok.

II. Žalobkyňa má nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Poprad (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozhodol: „Súd u r č u j e , že dohoda o zrážkach zo mzdy č. XXXXXXXXXXXX uzavretá medzi žalobkyňou ako dlžníčkou a žalovaným ako veriteľom a podpísaná žalobkyňou dňa 21.8.2013 a žalovaným dňa 23.8.2013 je neplatná.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 %.“

2. Rozhodnutie právne odôvodnil podľa § 551 ods. 1, § 52 ods. 2 až 4, § 53 ods. 1 až 3, § 53 ods. 5, § 39a, § 37, § 39 Občianskeho zákonníka, § 5a zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa.

3. V odôvodnení uviedol, že žalobkyňa podala na súd dňa 30.11.2015 voči žalovanému žalobu o určenie neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy č. XXXXXXXXXXXX, uzavretej medzi stranami a ktorú žalobkyňa ako dlžníčka podpísala dňa 21.8.2013 a žalovaný ako veriteľ ju podpísal dňa 23.8.2013.

4. Strany sporu podpísali zmluvu o revolvingovom úvere dňa 21.8.2013 a 23.8.2013 o poskytnutí spotrebiteľského úveru 1 500,- eur a čiastky revolvingu 628,73 eur s dojednaným splácaním a súčasne uzavreli dohodu o zrážkach zo mzdy na zabezpečenie jeho splatenia. Žalovaný ako veriteľ predložil dňa 23.5.2014 zamestnávateľovi žalobkyne H. H. s.r.o. E. žiadosť o vykonávanie zrážok zo mzdy žalobcu po 77,05 eur mesačne na účet žalobkyne na zaplatenie celkového dlhu žalobcu 3 159,78 eur.

5. Žalovaná dohoda o zrážkach zo mzdy je v rozpore s ustanovením § 5a zák. č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa, pretože nebola individuálne dojednaná, ale ide o typovú formulárovú dohodu vopred pripravenú žalovaným a podpísanie ktorej bolo podmienkou k uzavretiu zmluvy o úvere, obe toho istého čísla a z tých istých dátumov podpísania a to žalovaným dňa 23.8.2013 a žalobkyňou dňa 21.8.2013, čo má za následok jej neplatnosť. Keďže žalobkyňa má postavenie spotrebiteľa, ide o

neprijateľné podmienky na jej strane podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane spotrebiteľa pôsobujúce ich neplatnosť a zároveň sa jedná o značnú nerovnováhu medzi právami a povinnosťami žalobkyne ako spotrebiteľa a to v jej neprospech oproti žalovanému v zmysle § 39a Obč. zák., čo je ďalším dôvodom pre neplatnosť dohody o zrážkach zo mzdy, a to s účinkami ex tunc, t.j. od začiatku. Vyslovením neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy súdom sa žalobkyni poskytne súdna ochrana a zamedzí sa úžerníckemu správaniu žalovaného a tomu, aby sa bez právneho dôvodu vykonávali zrážky zo mzdy žalobkyne jej zamestnávateľom. Na základe uvedeného súd žalobe žalobkyne v celosti vyhovel.

6. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP.

7. Proti rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný. Namietal, že ust. § 5a zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa je účinné od 01.05.2014. Keďže dohoda o zrážkach bola uzatvorená 23.08.2013, predmetné ustanovenie na danú vec nie je použiteľné. V rozsudku sa nenachádza zákonné ustanovenie, podľa ktorého formulárová podoba dohody je sankcionovaná jej neplatnosťou. Súd neuviedol žiadnu dokázanú skutočnosť, podľa ktorej by uzavretie dohody o zrážkach zo mzdy bolo podmienkou pre uzavretie úverovej zmluvy. Vyslovenie neplatnosti právneho úkonu je v zmysle súdnej praxe rozhodnutím ultima ratio. Rozsudok nie je dostatočne odôvodnený. Z uvedených dôvodov navrhol, aby odvolací súd rozsudok zrušil a žalobu zamietol, alternatívne vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

8. Žalobkyňa vo vyjadrení k odvolaniu uviedla, že sa v celom rozsahu stotožňuje s právnym názorom súdu prvej inštancie. Zotrvávala na argumentoch prezentovaných v konaní.

9. Žalovaný vo vyjadrení zo dňa 22.09.2017 uviedol, že dohoda o zrážkach zo mzdy spĺňa zákonom stanovené požiadavky na jej obsah podľa § 551 OZ. Z hľadiska svojho obsahu je zrozumiteľná a určitá. Nemožno hodnoverne preukázať, že by žalobkyňa s takýmto dojednaním nesúhlasila, mala k nemu výhrady, že by sa s jeho obsahom neoboznámila. Dohoda bola uzatvorená na základe skutočne prejavenej vôle zmluvných strán ako platný právny úkon. V ďalšom sa pridržiaval podaného odvolania.

10. Žalobkyňa vo vyjadrení zo dňa 15.12.2017 poukázala na rozhodovaciu prax súdov SR. Navrhla rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

11. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal vec spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo podľa zásad uvedených v § 379 až § 381 zákona č. 160/2015 Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP), bez nariadenia pojednávania. Oznámenie o verejnom vyhlásení rozsudku bolo zverejnené na úradnej tabuli súdu ako aj na webovej stránke. Odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je vo výroku vecne správne.

12. Z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie vyplynulo, že medzi žalobkyňou a žalovaným bola dňa 23.08.2013 uzatvorená dohoda o zrážkach zo mzdy č. XXXXXXXXXXXX za účelom zabezpečenia pohľadávky veriteľa zo zmluvy o revolvingovom úvere č. XXXXXXXXXXXX uzatvorenej medzi stranami sporu dňa 23.08.2013. Žalovaný listom zo dňa 23.05.2014 vyzval zamestnávateľa žalobkyne (H. H., s.r.o. E.) na vykonávanie zrážok zo mzdy žalobkyne na základe dohody o zrážkach zo mzdy č. XXXXXXXXXXXX.

13. Na úvod považuje odvolací súd za dôležité uviesť, že inštitút dohody o zrážkach zo mzdy je legitímnym zabezpečovacím prostriedkom a ak neexistuje hoci len potenciálne riziko vymoženía nezákonného či inak nečestného plnenia, je tento inštitút prípustným prostriedkom, ktorý umožňuje s obídenním súdneho procesu siahnúť na majetok dlžníka. Ak však existuje čo i len hrozba vymoženía nečestného plnenia, je dôvod chrániť spotrebiteľa pred hroziacim rizikom. Hrozba vzniku ujmy postačuje z toho dôvodu, že o tom, či pohľadávka existuje a v akej výške nerozhoduje nestranná inštitúcia ale spravidla podnikateľ a je značne problematické až na úrovni nezistiteľnosti, kedy tento inštitút obchodník aktivuje.

14. Do úvahy prichádza ochrana spotrebiteľa (§ 3 ods. 3, 5 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa) spravidla uložením povinnosti zdržať sa výkonu práva z konkrétnej dohody o zrážkach zo mzdy vrátane neodkladného opatrenia (pri menej závažnejších porušeníach práv spotrebiteľa)

alebo v prípade neprijateľnosti dohody o zrážkach zo mzdy ochrana určením dohody o zrážkach zo mzdy ako neplatnej neprijateľnej zmluvnej podmienky (§ 298 CSP). V poradí druhá forma ochrany prichádza do úvahy inter alia pri úžernom právnom úkone ako absolútne v demokratickej spoločnosti neakceptovateľnom (neplatnom) úkone pre rozpor s verejným poriadkom, medzi ktoré pri 70,01 % ročnej úrokovej sadzbe patrí aj predmetný úver.

15. Nepochybne zmluva o revolvingovom úvere č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 23.08.2013 predstavuje spotrebiteľskú zmluvu v zmysle § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, v rámci ktorej žalobkyňa vystupuje v postavení spotrebiteľa.

16. Z obsahu spisu vyplýva, že obsah dohody o zrážkach zo mzdy žalobkyňa nemohla ovplyvniť. Evidentne ide o formulár zmluvy. Z hľadiska množstva sporov, ktorých je žalovaný stranou, už súdy z inej svojej činnosti považujú za dostatočne preukázané poznatky o obsahu a podmienkach dojednávania úverových zmlúv a podpisovaní dohôd o zrážkach zo mzdy.

17. Dohoda o zrážkach zo mzdy nebola individuálne dojednaná, umožňuje siahnuť spotrebiteľovi na majetok a vymôcť aj plnenia, na ktoré žalovaný nemá nárok, a to najzávažnejšie spočíva v úžernom protiplnení niekoľkonásobne prevyšujúcom priemer bánk (v zmysle údajov zverejnených NBS priemerná úroková sadzba v mesiaci august 2013 pri nových spotrebiteľských úveroch s dobou fixácie úrokovej sadzby 1 až 5 rokov činila 11,55 % ročne).

18. Je potrebné si uvedomiť, že žalobca sa pri realizácii dohody o zrážkach zo mzdy dostáva do pozície subjektu strácajúceho právo disponovať so svojim vlastným majetkom reprezentovaným príjmom dosahovaným za výkon svojej pracovnej činnosti. Navyše, pri zrážkach zo mzdy nie je možné preveriť, či sú zo mzdy zrážané len tie finančné nároky, ktoré dodávateľovi aj prináležia a nie aj tie, na ktoré nemá právny nárok, a to s poukazom na potrebu riadneho vyhodnotenia spotrebiteľskej zmluvy. Inštitút dohody o zrážkach zo mzdy umožňuje veriteľovi dosiahnuť uspokojenie pohľadávky siahnutím na majetok dlžníka bez predchádzajúceho odobrenia súdom či inou nezávislou inštitúciou. V podstate ide o exekúciu majetku s tým rozdielom, že ju nevykonáva súd ale spravidla podnikatelia. Pritom ide okrem iného aj o otázku, či dlh existuje a v akej výške. Výšku dlhu veriteľ sám diktuje, vykonávajú sa zrážky zo mzdy dlžníka a dlžník nemá možnosť ich priamo zastaviť. Dlžník je tak vystavený jedine konaniu a rozhodovaniu podnikateľa navyše zainteresovaného vo vlastnej veci a o vlastnom zisku. Tieto okolnosti opodstatňujú obzvlášť obozretnosť pri vykonávaní ex offo súdnej kontroly čestnosti dohody o zrážkach zo mzdy.

19. Vzťah zo sporného spotrebiteľského úveru je charakteristický nasledujúcimi nedostatkami:

Neprimerané úroky

20. Maximálna výška úrokov (ako odplaty za užívanie požičanej finančnej čiastky) pri peňažných pôžičkách ani pri úveroch nie je komplexne limitovaná a je ponechaná výlučne na dohodu zmluvných strán. Nie je však neobmedzená. O takýto stav pôjde spravidla vtedy, ak dohodnuté úroky presiahnu mieru úrokov poskytovanú peňažnými ústavmi v čase uzavretia zmluvy (porov. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci 1MCdo 1/2009 zo dňa 31.7.2009).

21. Sadzba úrokov 70,01 % ročne uvedená žalovaným v zmluve č. XXXXXXXXXXXX je úplne drastická a nemá žiadne opodstatnenie v demokratickej spoločnosti, nemožno ju označiť inak ako úžernú a odporujúcu dobrým mravom. Súdy sa značne kriticky vyjadrili už aj k nižším úrokovým sadzbám (napr. Krajský súd v Prešove vo veci 3Co 67/2008 (25%). Nemecký BGH v rozsudku z 13. 3. 1990 AZ XI ZR 252/89 vyhlásil úver s rozdielom o 12% percentuálnych bodov oproti priemeru na trhu pre obdobný úver za nemravný a žalobu zamietol pre rozpor plnenia s dobrými mravmi (civilnoprávna úžera). Švajčiarsky spolkový súd znížil v roku 1967 rozhodnutím z 1.4.1967 úrokovú sadzbu v prípadoch úverov pre spotrebiteľov z 26% na 18% a sadzbu 26% vyhlásil za odporujúcu dobrým mravom.

Neprijateľný poplatok za odklad splátok

22. Za neprijateľnú zmluvnú podmienku bola vyhlásená zmluvná podmienka, ktorou žalovaný pri uzatváraní zmluvy určil poplatok za možnosť odkladu splatnosti splátok úveru (napr. rozsudok Krajského súdu v Prešove vo veci 20Co/99/2014, 15Co/70/2015, 17Co/294/2014), v dôsledku čoho je žalovaný podľa § 53a ods. 1 Občianskeho zákonníka povinný zdržať sa používania takejto podmienky v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi, a teda nie je ani oprávnený požadovať plnenie na základe predmetnej neprijateľnej podmienky.

23. Predmetná zmluvná podmienka je obsiahnutá aj v zmluve o úvere č. XXXXXXXXXXXX v bode 8. Predmetom dohody obsiahnutej v bode 8 je možnosť odkladu splatnosti splátok úveru za odplatu 367,49 Eur. Poskytnutá služba zo strany žalovaného sa poskytuje vopred, pred poskytnutím samotného úveru, nakoľko v zmysle bodu 8.4 si cenu služby žalovaný započítava na poskytnutie schválenej výšky úveru. Túto skutočnosť súd považuje za hrubú nerovnováhu a neprimeranosť služby voči odplate, ktorú žalobkyňa zaplatila vopred, pričom ju môže a nemusí využiť. Prax žalovaného je v evidentnom rozpore aj s úniijným právom, ktoré veriteľovi neumožňuje krátenie úveru o žiadne náklady (porov. C-377/14).

24. Inštitút dohody o zrážkach zo mzdy umožňuje obísť dôležitý prvok úniijného práva, a to ex offo súdnu kontrolu zmluvných podmienok, či nespôsobujú hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa (neprijateľné zmluvné podmienky). Spotrebiteľovi je nevyhnutné poskytnúť ochranu, najmä ak existuje nebezpečenstvo, že sa v procese zrážok zo mzdy, na základe dohody o zrážkach zo mzdy umožňuje uhradiť plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok bez súdnej kontroly, na ktorú skutočnosť musí brať súd ohľad.

25. Ak by vnútroštátne právo umožnilo obísť takéto preskúmanie prostredníctvom uzavretia dohody o zrážkach zo mzdy, išlo by o pozbavenie smernice 93/13/EHS jej užitočného účinku.

26. Na zdôraznenie správnosti tohto záveru odvolací súd poukazuje na znenie písomných pripomienok Európskej komisie vo veci C-30/12, Valéria Marcinová/POHOTOVOSTĚ, s.r.o.: „Článok 6 smernice Rady 93/13/EHS z 5.4.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vo svetle efektivity vykladať v tom zmysle, že bráni uplatňovaniu takej vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá neumožňuje vnútroštátnemu súdu preskúmať aj bez návrhu nekalosť zmluvných podmienok v zmluve o spotrebiteľskom úvere zabezpečenej dohodou o zrážkach zo mzdy, alebo neumožňuje v tejto súvislosti vnútroštátneho súdu vydať predbežné opatrenie za účelom pozastavenia vykonávania zrážok z dlžníkovej mzdy. Článok 4 a 14 smernice Rady 87/102/EHS z 22. decembra 1986 o aproximácii zákonom, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú efektivity v tom zmysle, že bránia uplatneniu takej vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá neumožňuje vnútroštátnemu súdu preskúmať aj bez návrhu súlad zmluvy o spotrebiteľskom úvere zabezpečenej dohodou o zrážkach zo mzdy s ustanoveniami preberajúcimi do vnútroštátneho právneho poriadku článok 4 uvedenej smernice alebo neumožňuje v tejto súvislosti vnútroštátnemu súdu vydať predbežné opatrenie za účelom pozastavenia vykonávania zrážok z dlžníkovej mzdy.“

27. Nič nebráni judikovať klauzulu ako neplatnú (§ 53 ods. 5 OZ), hoci má základ v znení zákona akou je aj dohoda o zrážkach zo mzdy. Dôležité sú okolnosti jej zakotvenia v zmluve a význam ostatných zmluvných podmienok (Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 7, nekalosť zmluvných podmienok sa hodnotí so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy, v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí; čl.4 smernice Rady 93/13 ES o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách).

28. Zmluvná podmienka môže byť posúdená ako neprijateľná v zmysle § 53 ods. 1 OZ aj vtedy, ak vychádza z dispozitívnej normy a odkláňa sa v neprospech spotrebiteľa, keď v súvislosti s ostatnými zmluvnými podmienkami umožňuje vymôcť plnenia, na ktoré veriteľ nemá nárok, ako je tomu aj v predmetnom prípade (V tejto súvislosti treba uviesť, že na účely určenia, či je zmluvná podmienka vylúčená z pôsobnosti smernice 93/13, je úlohou vnútroštátneho súdu, aby overil, či táto podmienka odráža ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré platia medzi zmluvnými stranami bez ohľadu na ich voľbu alebo ustanovenia, ktoré sa uplatnia automaticky, to znamená v prípade, ak neexistujú odlišné ustanovenia, ktoré si zmluvné strany v tomto ohľade dohodli (pozri v tomto zmysle rozsudok RWE Vertrieb, EU:C:2013:180, bod 26). So zreteľom na predchádzajúce úvahy treba na štvrtú otázku odpovedať tak, že článok 1 ods. 2 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že zmluvná podmienka

obsiahnutá v zmluve, ktorú uzavrel predajca alebo dodávateľ so spotrebiteľom, je vylúčená z pôsobnosti tejto smernice len vtedy, ak uvedená zmluvná podmienka odráža obsah záväzného zákonného alebo regulačného ustanovenia, čo overiť prináleží vnútroštátnemu súdu; bod 79., 80. rozsudku SD C-34/13 Monika Kušionová proti SMART Capital a.s.).

29. Predmetná dohoda o zrážkach zo mzdy síce má svoj základ v znení zákona, no v spojení s ostatnými zmluvnými klauzulami a okolnosťami veci predstavuje nástroj na zinkasovanie úžerného plnenia. V spojení s neprijateľnými podmienkami je aj podľa názoru odvolacieho súdu plne opodstatnená ochrana, ktorú vykonal súd prvej inštancie.

30. Týmto rozsudkom nároky žalovaného domáhať sa na súde trhovu korektných plnení nie sú dotknuté.

31. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP).

32. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní bola v plnom rozsahu úspešná žalobkyňa, preto jej vznikol nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči neúspešnému žalovanému v rozsahu 100 %. O výške náhrady týchto trov rozhodne súd prvej inštancie § 262 ods. 2 CSP).

33. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).